

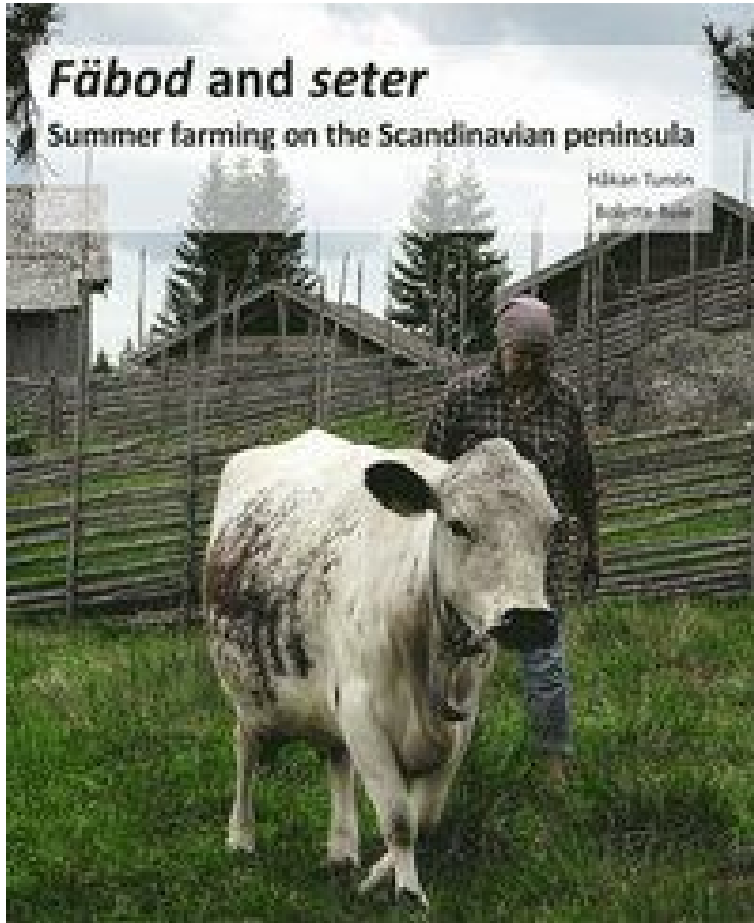
**Fäboden Naturen, kulturen och kulturlandskapet, Håkan Tunon och Bolette Bele, 2019
(Centrum för Biologisk mångfald)**

På fjället och i skogarna i Sverige och Norge betar fortfarande kor och getter med skällor som pinglar. De är inte så många som de en gång var under fäbodbrukets glansdagar, men de finns fortfarande. I de norska fjällen betar dessutom ett stort antal får. Betesdriften utgör en viktig del av vårt folkliga kulturarv. Fäbodbrukets och utmarkens djur påverkar vegetationen på skogen och fjället och skapar därmed livsmiljöer för en mängd andra organismer.

Fäbodlandskapet är fullt av spår från människans äldre bruk av naturresurserna. Kulturarv i form av byggnader och fasta fornlämningar, men också i form av biologiska kulturarv. När djuren betar bort gräs och buskar så kan exempelvis olika konkurrenssvaga blommor ta plats, såsom kattfot, orkidéer och gentianor, men också olika färgglada ängssvampar. Organismer vars närvaro i landskapet utgör ett bevis för vår hävdhistoria i fäbodlandskapet. Traditionell ekologisk kunskap, platsnamn, växtanvändning och historier knutna till fäbodbruket utgör dessutom en del av vårt immateriella kulturarv. Inom fäbodbruket används fortfarande kulning, näverlur och vallhorn i vardagen.

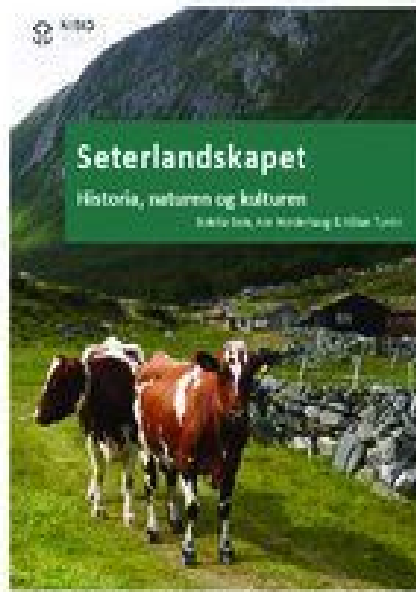
Detta är en rikt illustrerad skildring av fäbodbrukets historia, bakgrund, kultur och natur- och kulturlandskap, men också dess vardag idag. Avsikten är att den ska få dig att bättre förstå fäbodens roll för människorna historiskt och idag och dess betydelse för den biologiska mångfalden. Även om boken främst skildrar det svenska natur- och kulturarvet så hämtas många exempel även från det norska fäbodlandskapet för det handlar till stor del om ett gemensamt kulturarv. Boken finns tillgänglig i bokhandeln, även på internet.

Cows, goats and sheep are still grazing in the mountains and forests of the Scandinavian peninsula in the ancient tradition of pastoralism. The livestock are a lot fewer in number than they used to be in the heyday of Scandinavian summer pastoralism, the fäbod or seter farming.

Fäbod is the Swedish name for a mountain summer farm and seter is the Norwegian, even though the name säter is also used in some parts of Sweden. The underlying idea of summer farming is that the animals should graze land away from the home farm in order to make the best use of all pasture available for the production of milk, cheese and meat. This system of grazing of semi-natural grasslands is a significant part of the cultural heritage of Sweden and Norway, but it also effects the landscape of the grazed areas creating opportunities for a wide range of wild plants and animals. This cultural landscape creates an opening for a particular part of the biodiversity that is rapidly declining in modern production landscapes. The fäbod and seter landscape is filled with traces of earlier customary use of the natural resources; a cultural heritage consisting of buildings and other remains, but also a biological cultural heritage. When the animal feed on grass, herbs and brushes they leave the area open for less competitive plants, like mountain everlasting, gentians and orchids, and also a wide range of colourful mushrooms. Organisms that constitute a living proof of our historical land use in the area. Traditional ecological knowledge, place names, plant uses, and folklore related to the fäbod and seter culture are important parts of our intangible cultural heritage. The summer farming herding calls, birch trumpets, cow and goat horns are still used in practice, and as a cultural element on stage within traditional folk music. This book presents an illustrated description of the history, background, culture and cultural landscape of fäbod and seter. The purpose of the book is to create a better understanding of the role of pastoralism to local people, historically and today. It covers both Swedish and Norwegian traditions, and the fäbod and seter culture should be seen as a common cultural heritage. The book is available in the bookstore, also on the internet.

Seterlandskapet Historia, naturen og kulturen. Bolette Bele, Ann Norderhaug och Håkan Tunon, 2019 [\(NIBIO\)](#)

Seterlandskapet er et mangfoldig og variert landskap som mange ennå har et sterkt forhold til. For vel hundre år siden var både det norske og svenske jordbruket avhengig av å utnytte de lokale fôrressursene. Seterbruket utvidet disse mulighetene. Selv om antallet seterbrukere og setrer i drift i dag er betydelig lavere enn før, opprettholdes det fremdeles i sin tradisjonelle form flere steder både i Norge og i Sverige. Men seterbruket er sårbart, og dermed trues også alle de verdiene som er knytta til seterdrifta. Dette gjelder ikke bare det karakteristiske seterlandskapet, men også det biologiske mangfoldet og all den kunnskapen og historiene som er knytta til denne driftsformen. Boken finns tillgänglig i bokhandeln och för nedladdning, bl a på FSF hemsida www.fabod.nu